

'Setting the scene' – Het
Belgische politiebestedel:
pijnpunten en aanzet tot
reflectie

Prof.dr. Dirk Van Daele
Instituut voor Strafrecht en Leuvens
Instituut voor Criminologie
KU Leuven11
Studiedag 28 februari 2019

Overzicht

- I. De slagkracht van een politiebestedel
- II. Pijnpunten na twee decennia geïntegreerde politie
- III. Naar een hervorming van het Belgische politiebestedel?

I. De slagkracht van een politiebestedel

Noodzakelijke evenwichtsoefening

- Politiebestel: noodzakelijke evenwichtsoefening tussen
 - Uitoefening opdrachten bestuurlijke en gerechtelijke politie in 'normale' omstandigheden; en
 - Optreden bij ernstige en/of grootschalige problemen inzake openbare orde en criminaliteit
 - Raken harde kern van de politiefunctie
 - Grote maatschappelijke impact
- Nood aan voldoende eenheid van beleid, organisatie en actie
- Eisen aan politiediensten, maar ook aan politieoverheden

'Wicked problems' als lakmoesproef

- Concept *'Wicked problems'*
 - Complexe vraagstukken
 - Samenspel van oorzaken
 - Verschillende waarden in geding
 - Geen eenduidige en pasklare antwoorden
 - Vaak gebrek aan gespecialiseerde kennis
 - Persistent karakter
 - Ketenbenadering vereist
 - *'Adaptive leadership'* vereist
 - Grensoverschrijdende dimensie

‘*Wicked problems*’ en de politie: voorbeelden

- Migratiecrisis
- (Islamitisch) terrorisme en radicalisme
- Georganiseerde en financieel-economische criminaliteit
- Ondernijende criminaliteit
- Ordehandhaving bij grootschalige protesten

II. Pijnpunten na twee decennia geïntegreerde politie

Federale politie: algemene vaststellingen

- Consensusmodel
- Structureel schot gerechtelijke – bestuurlijke politie/ 'Hokjesdenken'
- Vragen bij zinvolheid onderscheid Dirco - Dirjud
- Verhouding DG Gerechtelijke politie – Dirjuds
 - Wettelijke regeling versus praktijk
 - Weinig coördinatie, ondersteuning en controle
 - Onvoldoende duidelijke taakafbakening centrale diensten en FGP's
- Personeelstekort – nood aan langetermijnvisie

Federale politie: 5 gespecialiseerde FGP's

- Antwerpen, Brussel, Charleroi/Bergen, Oost-Vlaanderen en Luik
- Ongelijke werklastverdeling
- Verschillen inzake
 - Onderzoekscultuur en –strategie
 - Uitbouw informatiepositie
 - Delen informatie
- Weinig onderlinge taakverdeling en coördinatie
- Onevenwicht gerechtelijke pijler – noodzakelijke aandacht voor noden overige FGP's

Lokale politie: algemene vaststellingen

- Kleinschalige organisatie/versnippering – evenwicht vereist tussen:
 - Voldoende nabijheid
 - Slagkracht
- Ideale schaal \neq louter kwantitatief gegeven: ook andere relevante factoren
- Kwaliteitsvolle uitoefening 7 basisfuncties K.B. 17/09/2001
- Reikwijdte basispolitiezorg
- Verhouding met federale politie: theorie versus praktijk

Lokale politie: Brussel

- De “last van het verleden”
- Communautair geladen vraagstuk
- Institutioneel kluwen
 - 19 gemeenten en 6 politiezones
 - Agglomeratiebevoegdheid inzake
 - Preventiebeleid
 - Veiligheidsbeleid
 - Opdrachten bestuurlijke politie
 - Organisatie en werking lokale politie
- Gekende problemen >< politieke onwil

III. Naar een hervorming van het Belgische politiebestedel?

Uitgangspunten hervorming politiebestedel

- Steunen op gedegen visie
- Antwoord bieden op knelpunten uit o.a.:
 - Criminologisch onderzoek
 - Rapporten Comité P
 - Verslag Parlementaire onderzoekscommissie Terroristische aanslagen
 - Evaluaties Federale politieraad
- Hoogwaardige, evenwichtige, dynamische en samenhangende uitvoering politietaken: nationaal + grensoverschrijdend

Uitgangspunten hervorming politiebestedel

- Rekening houden met buitenlandse ontwikkelingen
- Samenhangende visie op politiefunctie vereist:
 - Reguliere politie
 - Inspectiediensten
 - Private veiligheidszorg

Parlementaire onderzoekscommissie

Terroristische aanslagen: federale politie

I. Hierarchische organisatie vereist

- Eenheid van leiding – duidelijke keten van bevel
- CG als hiërarchische chef gehele federale politie
- Cultuuromslag: grenzen aan consensusmodel
- Mandaatfunctie ≠ autonomie

II. Beheer: versterkte verantwoordelijkheid minister Justitie en college PG's

III. Homogene regeling verhouding centraal niveau en FGP's voor alle domeinen waarvoor centrale ondersteuning nodig is

Parlementaire onderzoekscommissie

Terroristische aanslagen: federale politie

IV. Sterkere integratie bestuurlijk – gerechtelijk

- Centraal niveau
- Parallellisme FGP's – CSD's – zelfde bevelslijn voor Dirjud's en Dirco's
- 2018: evaluatie behoud onderscheid FGP's – CSD's
- Één concept politieinformatie en 'need to share'
- Project I-Police = opportuniteit

Parlementaire onderzoekscommissie

Terroristische aanslagen: federale politie

V. Versterking programmawerking

- Dienst rechtstreeks onder CG
- Nauwe betrokkenheid DG's Gerechtigelijk en Bestuurlijk
- Dynamische benadering in functie van
 - Uitvoering Nationaal Veiligheidsplan
 - Wijzigende noden inrichting programma's
- Combinatie van
 - Nodige kennis bij DJSOC
 - Tijdelijke detacheringen – interne mobiliteit

Parlementaire onderzoekscommissie

Terroristische aanslagen: federale politie

VI. Reorganisatie DJSOC

- Duidelijke en transparante taken/verantwoordelijkheid
- Vraaggestuurde *bottom up*-benadering
- Verbinding met ILP-cellen 5 gespecialiseerde FGP's
- Geen logge bureaucratie
- Operationeel zwaartepunt bij FGP's
- Strategische analyses op centraal niveau
- Tactische analyses in onderling overleg DJSOC – FGP's

Parlementaire onderzoekscommissie

Terroristische aanslagen: federale politie

VII. Optimalisering werking 5 gespecialiseerde FGP's

- Nood aan zelfde onderzoekscultuur
- ILP-systemen verbinden
- Taakverdeling en specialisatie
 - Vormen van terrorisme
 - Geen exclusieve bevoegdheden; geen monopolies
 - Geen referentie-eenheid terrorisme
- Eenheid commando in dossiers waar meerdere FGP's betrokken zijn
- Meer gelijkmatige verdeling werklast + mobiliteit personeel

Parlementaire onderzoekscommissie

Terroristische aanslagen: lokale politie

- Lokale verankering politie is noodzakelijk en dient nog te worden versterkt: heroverweging concept basispolitiezorg
- Schaalvergroting vereist met oog op volwaardige en kwaliteitsvolle politiezorg
 - Aanmoediging associaties
 - Substantiële reductie aantal zones noodzakelijk, bij voorkeur op vrijwillige basis, maar zo nodig ook op te leggen
 - Evenwicht *bottom up* en *top down*-benadering
 - Nieuw model van financiering?

Een blik op de verdere toekomst

- Uitvoering aanbevelingen Parlementaire onderzoekscommissie Terroristische aanslagen ► meer slagvaardige en efficiënte politiestructuur
- Aantal vragen nog te beantwoorden, o.a.
 - Is een hiërarchische verhouding tussen federale en lokale politie wenselijk?
 - Dient taakverdeling heroverwogen te worden?
 - Is het zinvol om federale eenheden op lokaal niveau te voorzien?

Een blik op de verdere toekomst

- Meer slagkrachtige organisatie lokale politie Brussel nodig
 - Meest logische, maar politiek onhaalbare oplossing: fuseren 19 Brusselse gemeenten; met dan logischerwijze 1 lokaal korps, 1 korpschef, 1 burgemeester
 - 1 korps voor 19 gemeenten werkt niet in huidige constellatie politiewetgeving ► mega-politiecollege en mega-politieraad
 - Wel werkbaar: 1 korps beheerd door Brussels Gewest (in lijn met zesde staatshervorming) en geen wijziging gezagsverhoudingen

Een blik op de verdere toekomst

- Debat over eenheidspolitie mag geen taboe zijn
 - ‘Inkanteling’ lokale politie in federale politie
 - Piramidale organisatie
 - Leren uit buitenlandse ervaringen
 - Gemengde vorm is denkbaar: grote steden behouden lokale politie; elders wordt lokale politiezorg gewaarborgd door federale eenheden
- Organisatie politie als onderdeel van een verdere staatshervorming?

Dank voor uw
aandacht!